

Tvůrčí psaní a vědecká práce

Využití tvůrčích technik
při přípravě a psaní
odborného textu

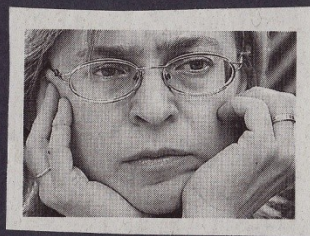
Pavla Kopečná

Academic Writing, PŘF, 22.3.2013

TVŮRČÍ

PSANÍ

vědecká práce

- **Tvořivý a vědecký přístup nestojí na opačných pólech.**
- Tvůrčí psaní má **pravidla** (aktivita řízená).
Vědecká práce potřebuje **fantazii a tvořivost**.
- Známe nejen **tvořivost uměleckou** (divergentní myšlení pravé hemisféry), ale i **tvořivost vědeckou** (konvergentní myšlení levé hemisféry).
- **Fantazie má ve vědeckých odvětvích své místo.**

Věda by bez fantazie nemohla existovat.

Věda sama je nadána tvořivostí – hledáním a vytvářením nových řešení.

- Vědecká práce je samozřejmě založena na rozumu, faktech, analýzách a dalších odborných nástrojích. Na této skutečnosti nehodláme a ani nemůžeme nic měnit.

Hovoříme-li o tvůrčím psaní ve vědecké práci, máme tím na mysli soubory cvičení zjednodušující vědeckou činnost s pomocí technik rozvíjejících tvořivost a řešení problémů.

Tyto techniky jsou de facto univerzální.

V naší práci je používáme k tvorbě odborného textu, který **odborným samozřejmě zůstane.**

Metody rozvíjení tvořivosti

(metody pro podněcování tvořivého způsobu řešení problémů, heuristické techniky)

- Formulování otázek
- Produkování většího počtu nápadů, návrhů, hypotéz
- Motivace k produkování nápadů
- Oddělení produkce nápadů od jejich kritického hodnocení
- Přehled údajů a jejich utřídění
- Využití dosavadních údajů a získání dalších
- Přeformulování problému
- Překonání tradičního pohledu na jevy
- Divoké nápady
- Spojování různorodých prvků
- Analogie
- Hlasitá řeč
- Řešení rozporů, dialog, diskuze, řešení problému ve skupině
- Vnější činnost
- Modelování
- Bezděčné asociace, „snění s otevřenýma očima“
- Uložení problému, odložení jeho řešení
- Klima pro tvoření, vnější podmínky pro příznivý stav řešitele

Zbyněk Fišer

Tvůrčí psaní

Malá učebnice technik tvůrčího psaní

Brno 2001

- ✓ Schopnost psát kvalitní odborné texty patří ke **klíčovým kompetencím vysokoškolských studentů**.
- ✓ Osvojení textotvorných kompetencí je možné **jedině soustavným nácvikem**.

Masarykova univerzita
Filozofická fakulta
Ústav české literatury a knihovnictví

Pavla Pazderníková

TVŮRČÍ PSANÍ A VĚDECKÁ PRÁCE

Využití tvůrčích technik
při přípravě, psaní a prezentaci
odborného textu

Dizertační práce

Vedoucí práce: PhDr. Zbyněk Fišer, Ph.D.

2009

Příprava odborného textu

1. VÝCHOZÍ POCITY A POZNATKY

- Akrostich **START, ZAČÁTEK**
- První pocity ve verších
- Automatický text „Jak se cítím na startu?“

- Automatický text „Co chci psát? Proč to chci psát?“

Akrostich START

Samozřejmě jsem zvědavá.

Trochu únavy pociťuji.

Asi jsem i trochu vystrašená z očekávání, co bude.

Rozpačité ráno.

Tlukot srdce

(Zuzana)

Spal jsem jen pět hodin

Teplota je v normálu

Asi budu nemocný

Rty mě ráno pálily

Tak nějak se bojím chřipky

(Pavel)

První pocity ve verších

Slunné nebe, já tu blednu
Inspirace v nedohlednu
Osm ráno, tvůrčí psaní
Venku zpívá kos.

(Eva)

Spát.

Spát.

Spát.

Spát.

(Jan)

Dnes se cítím celkem prima,
i když venku byla zima.
Čeká mě teď tvůrčí psaní,
snad to bude dobré hraní.

(Eva)

Automatický text „Jak se cítím na startu?“

Nervozita, zrychlený tep. Nevidím daleko dopředu, co je asi za zatáčkou, zvládnou to? Nebude to moc do kopce? A co ostatní? Budu jim stačit? Určitě vyletí jako rakety a já se budu teprve rozkoukávat. Možná i stát. Ale snad to nebude tak hrozný, nejsem přece žádná bábovka, rozměklá, bláto, jak říkal učitel Hojka, když při těláku promačkával svaly. Stáli jsme v řadě a většině řekl: bláto. (Martina)

Je mi zima nebo teplo židle je tvrdá chce se mi spát vzpomínám na včerejšek byla to nuda čekám že mě něco napadne ale píšu jen tak co vidím žlutá lavice poškrábaná venku cosi píská teď to přestalo už to zas začalo co to je? Nějací ptáci asi už nevím co mám psát dál je tu moc těžkej vzduch mělo by se otevřít okno (Pavlína)

Automatický text „Co chci psát? Proč to chci psát?“

V příštích třech měsících chci psát odbornou stať k tématu simultánního tlumočení. Je ale nejvyšší čas, abych začala psát svou dizertaci. Její téma mě však přestalo zajímat (vlastně mě pořádne nezajímalo nikdy) a já postrádám motivaci k této práci. V podstatě nemám vůbec chuť pouštět se do nějakého vědeckého psaní, ale chápu to jako nutnost, jako další krok na mé budoucí cestě. Jsem ale doslova „zapálená“ pro jiné téma (simultánní tlumočení), než jaké mám zpracovat. Dlouho jsem zvažovala eventuální změnu tématu, ale nakonec jsem ji z pragmatických důvodů zavrhla, i když v hloubi duše cítím něco úplně jiného. Přesvědčuju teď sama sebe, že dokážu zpracovat téma, ke kterému nemám až tak vřelý vztah. (Edita)

esej k lit. 19. stol hroby mácha krchovský cynik, klavíry hrajou v kostele, rakev, hřbitov, tma, samota, mgr. straková je pěkná baba, hana je pěkná svině, hrady, kořen, fialový kabát se žlutými knoflíky, dýmař, hipík, noc na bezdězu, revoluce, smrt, poprava, šest minut, tento semestr žádnou větší práci nemám, sběr materiálu, ztrácím čas, je to jisté, měl bych s tím něco dělat, témat je mnoho, j. h. krchovský, n. holub, b. reynek, ch. bukowski, časopis musíme dodělat, granosalis je banda hovad, kwh by šel udělat vážněji, není problém nahodit to tam, hřbitov, rakev, smrt u J. H., dají ti mozek do břicha, hlavu vystelou kapesníky, ubrousky, bez krve, sebevražda, básník umřel mlád, já ne, underground, nezmapovaný, dr. Martin Pilař, polib mě v řiť (Jakub Chrobák), polský underground, překlady z polštiny, luděk marks, záviš, klišé, každý, nikdo, šlo by to? (Pavel)

Příprava odborného textu

2. MOTIVACE K PSANÍ

- Výzkum motivace
- **Poloha tvořivého**
- **Imperativ Piš!**

Poloha tvořivého

Bez rozmyslu a bez zábran naskakuj do zdi a kochej se všemi tebou vyluzovanými zvuky. Po obdržení svěřací kazajky zvyšuj frekvenci naskakování.

To prováděj u jakékoliv vhodné zdi.

Pomáhá uvolnit tvůrčí přetlak a utřídit myšlenky.

(Jakub)

Jak vytvořit velkolepé dílo

Místo: V osamělém domě s jinými podobně laděnými lidmi (maximálně dvěma), bez počítačových her, TV a telefonu

Budte neupraveni – učesaní jen ledabyly, noste nežehlené oblečení a pracujte zásadně v noci. Když vás přes den nikdo z vašich přátel neuvidí, budou si myslet, že jste zcela zaneprázdněni, a vy budete mít klid na práci. Také je nutno zablokovat či vyčerpat vlastní bankovní účet, aby vás nelákal bohémský život. Poloha dle potřeby (vsedě, vestoje).

(Veronika)

Imperativ Piš!

Piš jako o život
Piš s úsměvem na tváři
Piš pro radost
Piš, protože nemusíš, ale můžeš
Piš se srdcem na dlani
Piš prostě jakkoli, ale ať máš pocit, že
to k něčemu je!
(Radka)

Piš jako mourovatá
Piš v kuse s vkusem
Piš s hlavou i patou
Piš kdekoli, kdykoli a cokoli
Hlavně už piš!
(Veronika)

Piš a nemysli
Piš jako kvalitní slivovice
Vypiš se do ztracena
Popiš všechny ty odstíny
Piš lehce s tužkou vznášející se
nad papírem
Piš pevně a neklopýtej
Piš a zapomeň
(Olga)

Příprava odborného textu

3. HLEDÁNÍ, ZPŘESŇOVÁNÍ A FORMULACE TÉMATU

- Cluster „Kniha, která tu chybí“, „Práce, která tu chybí“
- **Cluster ke klíčovému slovu**
- **Pro a proti**
- **Knižní tituly**
- Abecedář mého tématu
- **Akrostich ke klíčovému slovu**

Cluster ke klíčovému slovu

Často jsem opakoval slovo „šílenství“ a také „výsměch“. Odpovídá to pocitu, jaký mívám z četby onoho básníka a nejen jeho. Může to být další věc, na kterou se dá zaměřit. Smrt může být chápána i jako únik ze světa, ze šílenství, jako výsměch něčemu, co má pro jiné hodnotu – životu. Utíká se k ní skrze hřbitovy, ať už přirozeně, nebo sebevraždou, každý tam skončí. Hřbitov je zajímavé místo, kde se spojují osudy mnoha lidí v jeden – osud hřbitova.

Pro a proti

PRO (výběr ze studentských ukázek)

Taková studie tu chybí. Byl bych první, kdo o tom napíše.

Téma je užitečné – nabízí se využití v praxi. Téma se může hodit i později.

Téma je nové, neotřelé, aktuální, „neošoupané“.

Téma je atraktivní, provokující.

Existuje dostatek materiálu. Informace jsou na internetu.

Mám dobrého vedoucího. Mám příjemnou vedoucí.

Mám s tématem zkušenost (bakalářskou práci). Mám načtenou literaturu.

Budu pracovat s lidmi.

Z práce mám radost.

PROTI (výběr ze studentských ukázek)

Téma je časově náročné.

Téma je široké.

Nemám nastudovanou teorii.

Nemám vedoucího. Nevím, jestli je můj vedoucí ten pravý. S vedoucím budeme spíš pít než pracovat...

V češtině existuje jen málo materiálů. K tématu není mnoho odborné literatury.

Je nutné proniknout do jiných oborů.

Nemám dostatek praxe.

Nevím, jak realizovat výzkum.

Přijme katedra mé téma?

Knižní tituly

Téma: Prostor, čas a barvy ve spirituální próze (Eva)

Pro děti:

Jak šel Pánbíček do světa hledat barvy

Pro ženský časopis:

Prostorové využití barev v každodenním životě

Pro intelektuály:

Barvy v časoprostoru z hlediska metafyziky

Akrostich ke klíčovému slovu

Číst K. Č. znamená utvářet si životní pohled.

Apokryfy K. Č. nás seznamují s jeho názorem na relativnost životních pravd.

Pravda v díle K. Č. neexistuje.

Existuje-li, není jenom jedna, pravd je zde více.

Konečné rozřešení je zase jenom otázka.

(Kateřina)

Realita v románu je pojmem nejednoznačným

Eventuelně vágním

Ale rozhodla jsem se ho užívat

Ledaže bych přišla na lepší způsob vyjádření

Imaginace je rovněž poněkud matoucím slovem

Takže ho budu muset hledat v nějakém slovníku

A doufat, že si v pojmech udělám jasno

(Jitka)

Příprava odborného textu

4. PLÁNOVÁNÍ VĚDECKÉ PRÁCE

- **Brainstorming „Co potřebujeme znát pro úspěšné plánování vědeckého projektu?“**
- Časová osa
- Myšlenková mapa „Týden na dlani“
- Analýza konsekvencí
- Vize 2023
- **Krabička poslední záchrany**

Brainstorming „Co potřebujeme znát pro úspěšné plánování vědeckého projektu?“

- nápad, inspirace, téma, hypotéza
- motivace
- cíl, výstup (osobní uspokojení, kariéra, odměna)
- termín odevzdání, plánování pracovního a volného času (odpočinek)
- rozsah práce
- prameny, současný stav bádání a poznání
- norma, pravidla (jak má vypadat tento typ textu – žánr/slohový útvar, stylizace, kompozice), grafická norma
- technické vybavení (počítač, tiskárna, scanner, internet atd.)
- odborná pomoc (konzultant, jiná práce)
- finance (na projekt, na živobytí)
- zdravotní stav, zázemí

Krabička poslední záchrany

KPZ: seznam věcí, které pisatel odborné práce potřebuje mít vždy u sebe

Antistres: seznam prostředků proti stresu, které by měl mít pisatel u sebe

Finiš: opatření, jejichž prostřednictvím lze zajistit bezpečné dokončení práce

Zotavení: návrh postupů k obnově duševní a fyzické kondice pisatele

KPZ: notebook; přístup na internet; kartu do knihovny; knížky, zdroje, odkazy; propisku, tužku, gumu; papíry, složky; peníze; kafe, alkohol, cigarety – věci na odreagování

Antistres: pravidelný přísun kávy / čokolády / alkoholu / prášků / televize / hudby...

Finiš: příprava; dostatek spánku; věrohodnost zdrojů; dobrá známost s vyučujícím...

Zotavení:

- necháme rozepsanou práci na stole, opatrně se odsuneme od stolu, oblečeme se, vezmeme nabitou peněženku a spolubydlícího, pozvolna jdeme do hospodského zařízení, kde si dáme guláš s pětima a čtyřmi kousky vychlazeného Radka (Radegast)
- stoupneme si na špičky, zvedneme ruce nad hlavu, roztáhneme prsty doširoka, počínáme poskakovat a přitom si zpíváme
- odejdeme od práce na lehký jogging, po něm si nalijeme proteinový nápoj a necháme si udělat masáž od přítelkyně nebo kamarádky
- sledování Ordinace v růžové zahradě, VKV atd., což dokáže vymydlit mozek každému (Michal)

Příprava odborného textu

5. SBĚR NÁPADŮ A PODNĚTŮ

Víc hlav víc ví

- **Brainstorming** „Kde hledat podněty k odborné práci?“
- **Brainwriting** „Kolující list“
- **Jiná perspektiva**

Vyjádření výtvarnými prostředky a inspirace výtvarným uměním:

- **Klíčové slovo v barvách**
- **Ilustrace tématu vědecké práce**
- **Inspirace z pohlednice**
- **Návod** „Jak se chovat před mým tématem“

Brainstorming „Kde hledat podněty k odborné práci?“

- při četbě
- v uměleckých dílech (filmech, knihách, obrazech apod.)
- v médiích
- na internetu
- při konzultaci s kamarády
- v rozhovorech se staršími osobami
- v cizím rozhovoru
- v rodině
- v sobě
- v partnerských vztazích
- ve spánku
- pod postelí
- v čajovně
- na pařbě
- na WC
- v podchodech
- při vycházkách
- u tygrů v ZOO
- v kostele
- při meditaci
- z věštění a kouzel
- z vlastní neznalosti
- prohloubením svých zájmů
- pozorováním života
- z inspirace v cizí zemi

Brainwriting „Kolující list“

Kolující list k tématu:

MOTIV HŘBITOVA V DÍLE J. H. KRCHOVSKÉHO

- zajít na hřbitov, pozorovat své emoce, postřehy
- motiv hřbitova v díle jiných autorů
- proč volí právě hřbitovní témata ve svém díle
- pozorovat, jak se ke hřbitovu vztahuje lyrický subjekt; Dá se vyhledat příběh vztahu lyrického subjektu k hřbitovu v celém díle? Mění se v čase?
- Jakými jinými tématy se ve svých dílech zabývá?
- odlehčit morbidní téma jinými motivy
- jak je hřbitov spjat s jeho životem, dětstvím – začala! bych jeho životem

Reflexe studenta, který toto téma zpracovává:

- Toto cvičení mi **otevřelo snad nejvíce dalších cest k tématu**, zejména poznámku s lyrickým subjektem jsem se pak pokusil přetavit i do své hypotézy. Bylo to velmi podnětné. (Pavel)

Jiná perspektiva

Reflexe studentů:

- Byla jsem nucena hledat jasné a stručné formulace a osvětlovat věci, které jsem myslela, že jsou pro druhé samozřejmostí.
- Netušila jsem, jak je obtížné objasnit své představy laikovi, který jim vůbec nerozumí.
- Vysvětlila jsem oponentovi a zahradnici vše podstatné. Především, co je to informační věda. Nácvik mi pomohl uvědomit si, kam budou otázky oponenta směřovat. Situace obhajoby se však nacvičit nedá, jelikož je něco jiného mluvit před spolužákem a potom před komisí. (Gabriela)
- Doporučuji povykládat si o tématu např. s babičkou. Vysvětlit jí vše na jednoduchém principu. Pokud to pochopí, máte jasno i vy.

Klíčové slovo v barvách

Téma: *Mallarmé à Valvins – komentovaný český překlad*

Autorka: Eva

Komentář: Nadpis je vyveden v barvách modrá, červená a bílá, tedy v barvách charakteristických jak pro francouzské, tak pro české prostředí.

Překlad je převod jednoho kódu do druhého. Jedná se o informativní text, při překladu budu tedy pracovat na principu ekvivalence.

Proto má každá z čar svůj rovnocenný protějšek, každé písmeno je složeno ze tří „francouzských“ a tří „českých“ čar.

Ilustrace tématu vědecké práce (kresba, malba, prostorový model, koláž)

Téma: *Nářeční diferenční slovník obce Postřekov* (Majda)

Reflexe: Můj model jsem vytvořila z papíru. Inspirovala mě právě podoba slovníku, knihy, která většinou oplývá stovkami stránek papíru, model z plastelíny mi nepřišel dvakrát vhodný. Samotný nápis snad nemusím vysvětlovat. Nápad s obalem z fólie mě napadl až dodatečně, když jsem si uvědomila, že fólie, popřípadě jiný podobný materiál vnímám jako sterilní, nedýchající materiál. Stejně tak je tomu se slovníkem. Po jeho vzniku jsou všechna fakta zakonzervována, nelze s nimi už pracovat jako s aktuálními. Jsou spíše historickými nežijícími fakty. Nevím, jestli bych vytvořila tento model znovu, pokud bych dostala stejné zadání. Nápad se slovníkem byl velmi spontánní, ale zamilovala jsem si ho. Prozatím má své místo na v knihovně, ale počítám s jeho dalším využitím.:-)

Inspirace z pohlednice

Pavel, téma *Motiv hřbitova v díle J. H. Krchovského*:

Mohl bych se podívat, kudy se lyrický subjekt v tomto prostředí pohybuje a jakým způsobem, co tam dělá, jak komentuje okolí, samotný proces jeho příchodu na hřbitov (je tam odjakživa? přišel tam? je donucen tam jít?), jak se kombinují s hřbitovem přírodní motivy, je-li lyrickému subjektu pomoci, chce pomoci?

Ožívá z mrtvých? Co vůbec dělá?

Inspirace z pohlednice

Jaromír hledá zúžení tématu *Česká literatura 19. století*:

- Smutek nad žalostným stavem českého jazyka.
- Pocit vykořeněnosti. Bezmoc.
- Nahnuté životní situace.
- Nemoc a možná smrt drahé osoby – možný vliv na změnu životního postoje člověka.
- Inspirace uměním zkratky v animované tvorbě při práci na vlastním textu.
- Motiv venkovského života a domova.
- Motiv bídy.
- Utrpení selského lidu pod útlakem vrchnosti.

Návod „Jak se chovat před mým tématem“

Mým tématem se nech pohltit. Nemysli na nic jiného. Za poslední peníze si kup arch papíru. Dej ho na zem a stoupni si na něj. Kápní na něj barvu, čmárej a rozvíjej tvary, jak tě napadne. Pak ten papír vynes ven, pověš ho na strom a nech ho roztrhat větrem.

(Pavlína, téma: *Vladimír Boudník a jeho manifesty explosionalismu*)

Nelekni se, že Tracyho tygr je černý panter, protože ani náš svět nevypadá tak, jak ho o půl osmé ukazuje TV NOVA.

(Vladimíra, téma: *Analýza postav z Tracyho tygra*)

Příprava odborného textu

6. SBĚR, ARCHIVACE A ZPRACOVÁNÍ MATERIÁLU

- Diskuze (výměna tipů)

„Sběr, archivace a zpracování materiálu“

- Dotazník „Čtenářský deník“
- Efektivní čtení

Psaní odborného textu

1. HODNOCENÍ

- Co hodnotit?
- Strukturovaná zpětná vazba
- Hodnocení s klobouky
- **Oponent z fotografie**

Oponent z fotografie

(Jakub, *Amatérská tvorba na literárních serverech*)

„Co? Proboha, co je to zase za téma? Literární servery? Amatérští pisálci? No co si ty lidi nevymyslí – taková blbost! A kdo to pak musí číst? No jistě, já. Ach jo...

No tak se na to podívejme. Hezky zblízka. No jistě – blbost. Zbytečný plkání. Kde jen mám červenou? Tohle ne, tohle taky ne – šmarjá, to mělo jít celý do koše! Kde mám zas plínky?

Tohle už ne, už nikdy víc, to dám raději výpověď. Co z toho mám, že jsem první dítě, co učí na univerzitě, když musím číst tohle... tohle... tohle e-e! Hned zítra volám děkanovi. Ale nejdřív strhám tenhle blivajz, ten člověk nedostuduje, na to vemte jed!“

HODNOCENÍ – cv. Oponent z fotografie

(Kateřina, *Petronius: obraz básníka v díle Jarmily Loukotkové a Henrika Sienkiewicze*)

1. Názor na práci: Nic moc, jedná se o prázdnou a nic neříkající práci, což je vlivem nevhodně zvoleného tématu, které těžko odhalí něco nového a převratného.
2. Hodnocení práce: Autorka se křečovitě snaží dobrat falsifikace nebo verifikace svých hypotéz, ale přílišná šíře a neobsažnost tématu ji neustále nutí opakovat tytéž věci dokola a motat se v kruhu. Vnější forma a úroveň textu jsou ucházející, práce je však limitována oblastí, kterou se zabývá natolik, že z ní nevzešlo nic, co by stálo za další rozvoj nebo výzkum. Bavilo vás se nimrat v tak zbytečné práci?
3. Přínos a význam práce: Celkově bych řekl, že vaše práce přínos nemá ani minimální. Neodhalila jste nic, co by už někdo neřekl. Navíc hledat všeobecně platnější významy u fakticky nepodložených postav, které si autor vykonstruoval ze svého fiktivního světa, což znamená, že jejich podloženost je diskutabilní, mi přijde zbytečné.

Psaní odborného textu

2. SEBEREFLEXE A SEBEHODNOCENÍ

- **Kde mi sedí mé téma**
- Já a mé téma
- **Nomen omen**
- **Co by to bylo, kdyby...**
- Přísloví napoví
- Monolog mého textu
- **Dopis mému odbornému textu**

Kde mi sedí mé téma

Mám tématu plnou hlavu – už z něj mám hlavu jako škopek.

Mám téma pevně v rukou, zbývají jen detaily.

Prchám před tématem, honí mě termín.
(Barbora)

Nomen omen

téma: Makedonská literatura

nomen omen: **Milica Rovnátková-Výtahová**

vysvětlení: Neustále něco srovnávám, vytahuji nejdůležitější poznatky z děl.

Milica je jihoslovanské ženské křestní jméno, které znamená, že je milá.

(autorka: Eva)

téma: Přehled a analýza českých periodik týkajících se knihovnictví a informační vědy

nomen omen: **Kateřina Smíšená Tobolková**

vysvětlení: Kateřina (staré jméno, které se hojně dává i dnes, historie i současnost periodik) Smíšená (časopisy z mnoha oblastí a s různým pohledem na knihovnictví) Tobolková (Tobolka založil první knihovnický časopis u nás)

(autorka: Gabriela)

Co by to bylo, kdyby...

Kdyby moje téma byl dopravní prostředek, byl by to **velbloud**, protože je nejbližším přítelem z živočišné říše.

Kdyby moje téma byla barva, byla by to **černá**, protože vyjadřuje rychlost, blesk a samozřejmě černého pantera.

(Vladimíra, téma: *Analýza postav z Tracyho tygra*)

Kdyby to byl nábytek – **skříň**, protože člověk nikdy neví, co v ní najde.

Kdyby to bylo jídlo – **banán**, protože pod slupkou se toho skrývá mnohem víc.

(Veronika, téma: *Obraz světa v podání současných českých písničkářek*)

Dopis mému odbornému textu

Můj milý odborný texte,
doufám, že nejsi příliš uražen zdánlivě nízkou pozorností, kterou jsem ti při tvorbě věnoval. Ač se to zdá poměrně neuvěřitelné, nejlepší výkony podávám pod tlakem. A tedy i tvé psaní bylo pronásledováno varovně se tvářícím termínem odevzdání. Ale přesto věz, že jsem se ti věnoval s maximálním úsilím a pečlivostí. Přemýšlel jsem nad každým tvým slovem, převracel v hlavě každou formulaci a snažil se vymýšlet stále nová a nová spojení. Snad to všechno nakonec oceníš, až budeš čten. Až tě přísný učitelův pohled bude zkoumat, doufám, že mě nepodrazíš. Že nebudeš schválně přehazovat písmenka, zaměňovat tvrdé a měkké y/i a že se vůbec necháš číst plynule a záživně. Za to ti mohu slíbit, že se ke každému z tvých následovníků budu chovat se stejnou láskou a starostlivostí, jako k tobě.

• Tento dopis jsem pojal jako osobní zpověď všem mým odborným textům, které jsem kdy vytvořil. Doufám, že mi pomůže můj styl práce poněkud změnit a nestíhat vše jen na poslední chvíli. Měl by fungovat jako varovné memento, které mi bude vždy připomínat, abych se pod tlak raději dostával sám, s dostatečnou rezervou před termínem odevzdání.

(Miloslav, téma: *Současní čeští písničkáři*)

Psaní odborného textu

3. STYLISTICKÉ ZÁSADY ODBORNÉHO TEXTU

- „Odborně řečeno“ aneb Hra na vědce
- Odborný text na smetaně
- Desatero tvorby odborného textu
- Ideální recipient

„Odborně řečeno“ aneb Hra na vědce

Ivan Wernisch
SVĚT ZELENÉHO PAVOUČKA

Svět zeleného pavoučka
není tady, na hřbetě mé ruky
Svět zeleného pavoučka
Je daleko, dál než dosáhne má paměť

Optimální životní prostředí zástupce čeledi Arachnidae nelze slučovat s prostředím povrchového epitelu zkoumaného subjektu rodu homo. Podle některých studií doktora Ivana Wernische se ideální prostředí všech arachnidoidních chelicerátů nachází dokonce v oblastech, jež se vymykají běžnému dosahu memoračních schopností zkoumaného subjektu.
(Jakub)

„Odborně řečeno“ aneb Hra na vědce

Ivan Wernisch

SVĚT ZELENÉHO PAVOUČKA

Svět zeleného pavoučka
není tady, na hřbetě mé ruky

Svět zeleného pavoučka
Je daleko, dál než dosáhne má paměť

Přirozené teritorium členovce zelené barvy se, dle autorova názoru, nenachází na vrchní straně ruky (zvané též „hřbet“) – za předpokladu, že ruka je v daném čase promluvy na stejném místě jako mluvčí, který tento výrok pronesl. Toto přirozené teritorium výše zmíněného členovce se však, dle autora textu, nachází na blíže neurčeném velmi vzdáleném místě. Pokus o jistou konkretizaci tohoto prostoru selhal, neboť se jeho lokalizace nedá postavit na souřadnicích jedné ze složek lidské (autorovy) osobnosti – paměti –, které ani nejsou uvedené v textu a jsou tudíž značně diskutabilní. (Kateřina)

Odborný text na smetaně

Odborný text na smetaně 1

3x rozřezaná vařečka podle osmiúhelníku

4 špetky soli

2x balení vaty

0,5litru ředidla

20dkg mozečku

0,5 nohy extrémisty

1 pomocná ruka

1 ruka z pomocné školy

Odborný text na smetaně 2 (chutný a výživný)

Ingredience:

2,5 kila nemastných a neslaných knih

kofein, alkohol, energetické nápoje a další podpůrné látky dle chuti (2–3 noci)

opepříme jadrnými nadávkami na všechny profesory

Příprava:

Při vaření prokládáme přestávkami na hraní on-line her a chatování (vyvážený poměr je 2:0,5 hodiny)

Podáváme ještě horké!

Desatero tvorby odborného textu

1. V jednoho vedoucího práce věřiti budeš.
2. Nezneužiješ cizích formulací.
3. Cti vedoucího práce i oponenta svého.
4. Pomni, abys i v den sváteční na své práci nezahálel.
5. Nezabiješ plodnou myšlenku leností a planou zahálkou.
6. Po náročném psaní odpočinek a spánek si dopřeješ.
7. Před náročným psaním odpočinek a spánek si dopřeješ.
8. Nepožádáš kolegy svého o napsání práce.
9. Nepoužiješ nevhodných zdrojů.
10. Aniž Wikipedie, pro ni to platí také.

1. Nebudeš mít jiného vedoucího práce mimo toho svého.
2. Nepoužiješ odborné literatury nadarmo.
3. Pomni, abys i v den sváteční pracoval na psaní odborné práce.
4. Cti názory vedoucího svého, aby tvá práce kvality nabyla a přijata dobře byla.
5. Nezabiješ jedinou kvalitní myšlenku vhodnou pro práci svou.
6. Nezradíš pravopis český chybami svými.
7. Nepokradeš myšlenky kolegy svého ani nikoho jiného.
8. Nenapíšeš křivé a lživé citace.
9. Nepožádáš prodloužení termínu odevzdání práce své.
10. Ani nepožádáš pomoci bližního svého.

Psaní odborného textu

4. NÁCVIK TVORBY VYBRANÝCH ČÁSTÍ ODBORNÉ PRÁCE

- Hypotéza (myšlenková mapa)
- Osnova (lístečky nebo myšlenková mapa)
- Definice (hra s definicemi, cluster)
- Resumé (diagram)

1. Techniky tvůrčího psaní lze úspěšně využít ve vědecké práci.

- Techniky TP by **neměly stát v pozadí** a čekat na příležitostné zapojení, neboť ostatním metodám nacvičujícím psaní jsou rovnocenné, a díky svému potenciálu je často převyšují.
- Aplikovat techniky TP na odbornou práci neznamena přistupovat k ní nepromyšleně, intuitivně či živelně.
Jedná se o **postupy promyšlené, strukturované a značně řízené**; jejich **herní a tvořivý charakter není v rozporu se závažností odborného sdělení**.

2. Techniky tvůrčího psaní je dobré a výhodné ve vědecké práci využívat.

- ✓ Techniky TP zvyšují **kvalitu vědecké práce** jako takové.
- ✓ Techniky TP zvyšují **kvalitu výsledného textu**.
- ✓ Začlenění technik TP do výuky **motivuje pisatele k tvoření a k samotné vědecké práci**.

Techniky tvůrčího psaní dokážou využívat potenciál skupinové práce, principy kooperace a kompetice tak, aby **převažovaly pozitivní pocity s tvořením spojené**, aby byl **zdokonalován text**, na němž studenti pracují, a aby si studenti **osvojili postupy** vedoucí k tvorbě textu nacvičované ve výuce a **příště je již přirozeně využívali při svém psaní**.

Tvůrčí psaní a vědecká práce

Využití tvůrčích technik
při přípravě a psaní
odborného textu

Praktická část

Akrostich „Co pro mě znamená psaní?“

Pauza
Svoboda
Akce
Neomezenost
Intuice

Psala bych o slunci
Slovy tak světlými
Až bys mhouřil oči
Napsala bych ti strom
I potok svěží vody

Poezie toaletní k pobavení
Slova na papíře, kterými si srovnávám své myšlenky
A tu snadné, tu obtížnější začátky
Nebo jsou horší konce?
Í jako idea

Zadání

1. Vytvořte **akrostich na slovo PSANÍ**.
Písmena můžete doplnit libovolně – celými větami, ale i jednotlivými slovy, případně můžete dále zúžit výběr těchto slov (např. použijte pouze substantiva, adjektiva apod.). Akrostich se může, ale nemusí rýmovat.
2. Výsledný text doplňte reflexí, v níž se zamyslíte nad otázkou: „**Co pro mě znamená psaní?**“

1. Psaní je nástrojem vyjádření a komunikace.
Psaním cvičíme argumentační a persvazivní schopnosti.
Psaní rozvíjí komunikační kompetence.
2. Psaní umožňuje hledat řešení problémů. **Psaní rozvíjí kritické myšlení.**
3. Psaní nabízí prostor pro fantazii. **Psaní rozvíjí tvořivost, tvůrčí myšlení.**
4. **Psaní rozvíjí literární kompetence.**
Pisatel získává znalosti o literárních zákonitostech, formuje si svůj autorský styl.
5. Psaním získáváme informace o sobě a okolním světě. **Psaní je prostředek reflexe a sebereflexe, nástroj zpětné vazby.** Psaní umožňuje poznávání sama sebe, protože často vyjadřujeme své myšlenky a všímáme si, že jsme dříve o jejich existenci vůbec netušili.
6. **Psaní má terapeutické účinky.** Psaním můžeme odhalit niterné problémy, a tím začít pracovat na jejich řešení. Někdy má již samotný akt pojmenování problému (zapsání na papír) ozdravný efekt.
7. Psaní je důležité pro život, je **činností, bez níž se v životě neobejdeme.**
8. Psaní nabízí prostor pro **relaxaci**, je formou aktivního odpočinku, aktivitou pro volný čas, zálibou i vášní.

Automatický text „Co chci psát? Proč to chci psát?“

Zadání

1. Napište automatický text, který odpovídá na otázky: Co chci psát? Proč to chci psát? Pište volně, vše, co vás napadá, protože text nebudete číst nahlas. Při psaní se nevracejte a text neopravujte. Jestliže nevíte, co psát, zopakujte poslední větu, dokud se vaše asociace opět nerozběhnou. Pište pět minut.
2. Jakmile text dopíšete, podtrhněte v něm (nebo jinak vyznačte) důležité informace a napište souvětí, které je odpovědí na úvodní otázku.

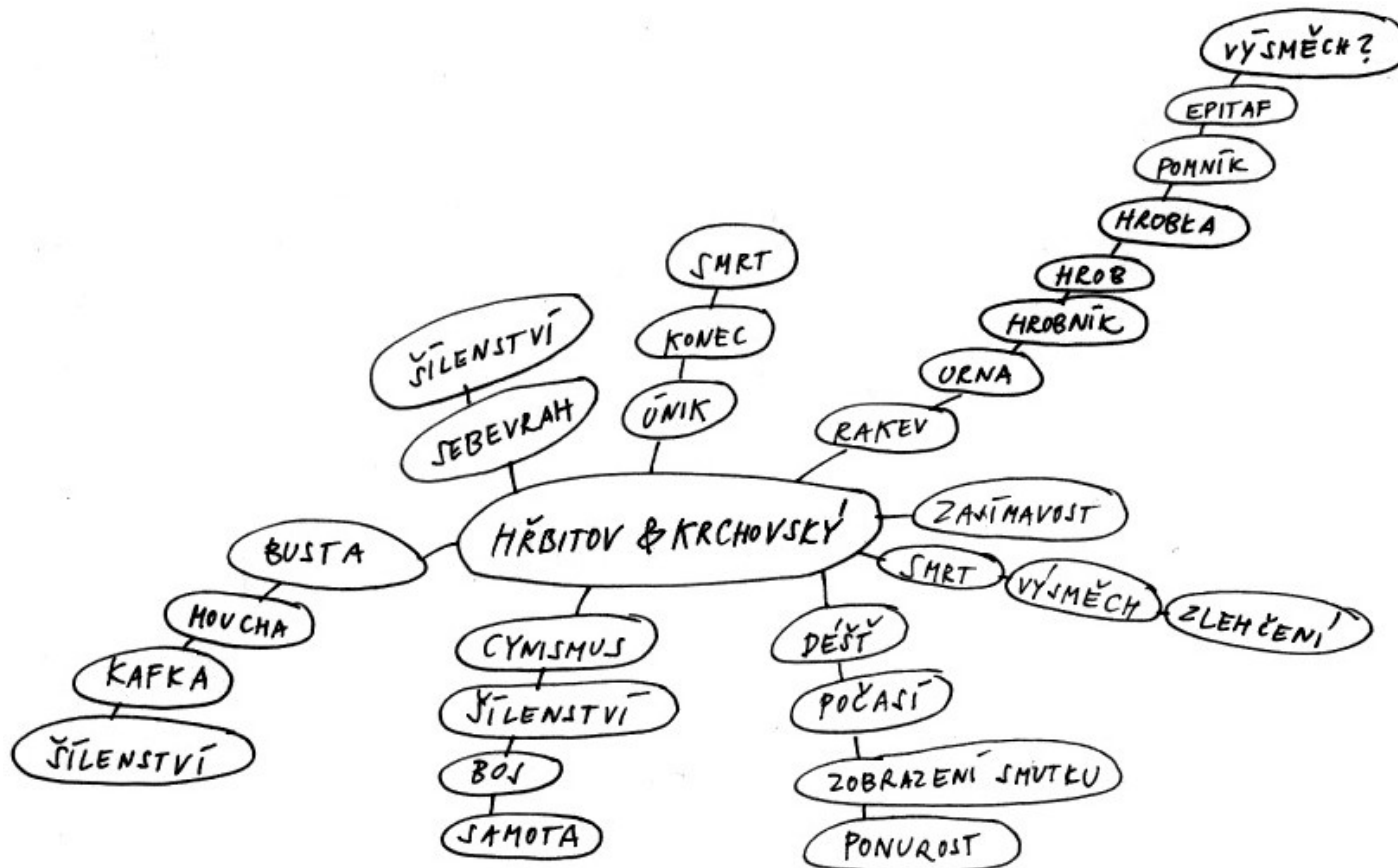
V příštích třech měsících chci psát odbornou stať k tématu simultánního tlumočení. Je ale nejvyšší čas, abych začala psát svou dizertaci. Její téma mě však přestalo zajímat (vlastně mě pořádně nezajímalo nikdy) a já postrádám motivaci k této práci. V podstatě nemám vůbec chuť pouštět se do nějakého vědeckého psaní, ale chápu to jako nutnost, jako další krok na mé budoucí cestě. (Edita)

esej k lit. 19. stol hroby mácha krchovský cynik, klavíry hrajou v kostele, rakev, hřbitov, tma, samota, mgr. straková je pěkná baba, hana je pěkná svině, hrady, kořen, fialový kabát se žlutými knoflíky, dýmař, hipík, noc na bezdězu, revoluce, smrt, poprava, šest minut, tento semestr žádnou větší práci nemám, sběr materiálu, ztrácím čas, je to jisté, měl bych s tím něco dělat, témat je mnoho, j. h. krchovský, n. holub, b. reynek, ch. bukowski, časopis musíme dodělat (Pavel)

Cluster ke klíčovému slovu

Zadání

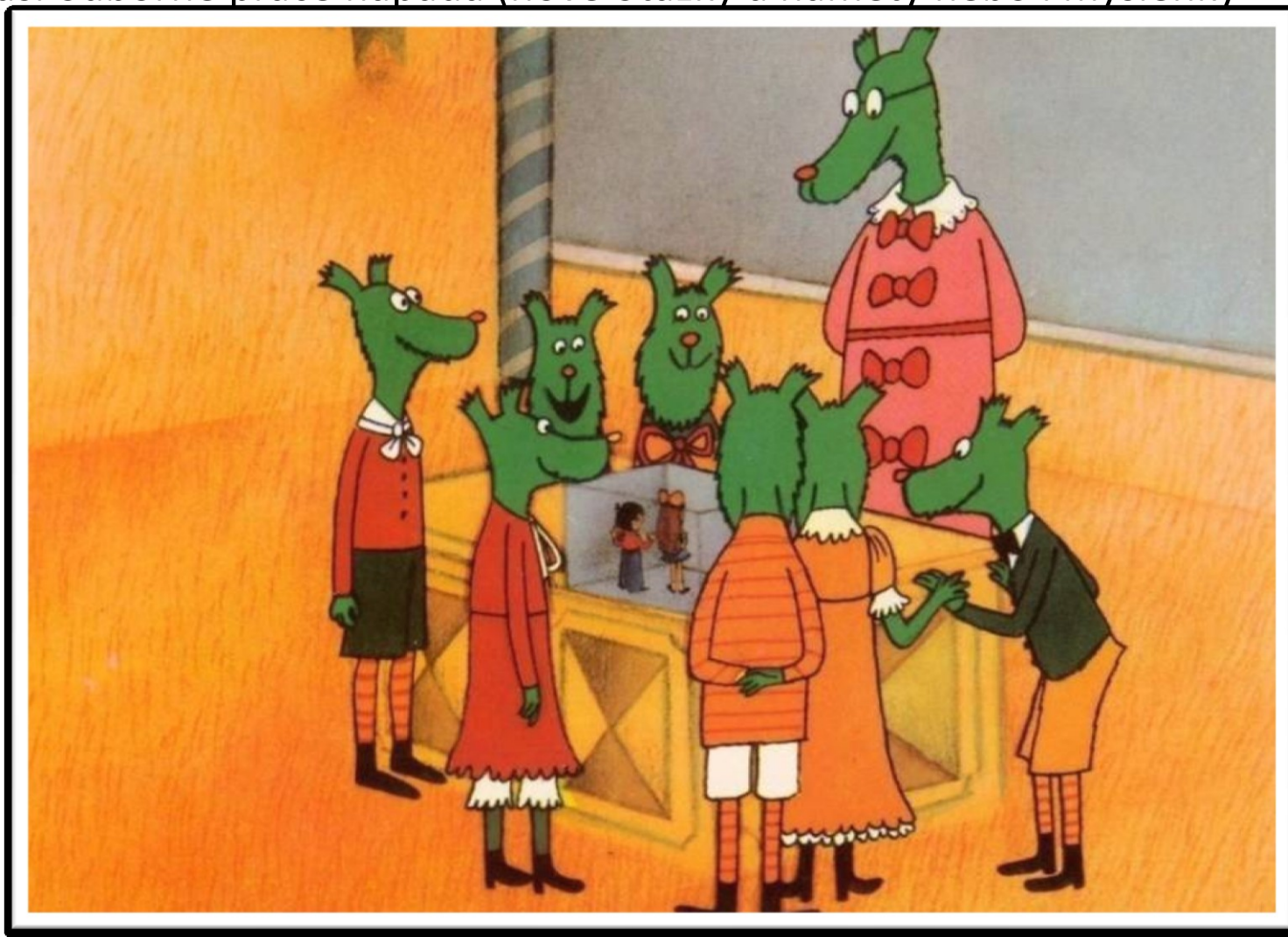
1. Doprostřed papíru si zapište klíčové slovo a vytvořte cluster k tomuto zadání.
2. Po dokončení clusteru si ve svých asociacích vyznačte ty, které jsou pro vás přínosné (barvami, zvýrazňovačem). Napište text, ve kterém shrnete poznatky nahromaděné v clusteru.

Inspirace z pohlednice

Zadání

Zadívejte se pozorně na tuto pohlednici a запиšte cokoliv, co vás v souvislosti s tématem vaší odborné práce napadá (nové otázky a náměty nebo i myšlenky již známé).

Co by to bylo, kdyby...

Zadání

1. Napište, **co** by vaše téma bylo, kdyby to byl / byla / bylo:
- strom, nápoj, dopravní prostředek, nábytek, zavazadlo, krajina, látka, barva, stavba.
2. Vysvětlete, **proč** jste se rozhodli právě pro tyto metafory.

Kdyby moje téma byl dopravní prostředek, byl by to **velbloud**, protože je nejbližším přítelem z živočišné říše.

Kdyby moje téma byla barva, byla by to **černá**, protože vyjadřuje rychlost, blesk a samozřejmě černého pantera.

(Vladimíra, téma: *Analýza postav z Tracyho tygra*)

„Odborně řečeno“ aneb Hra na vědce

Zadání

1. přečtěte si následující báseň a přeformulujte ji (nebo její část) do odborného stylu.
2. Utvořte dvojice a pokuste se na základě svých textů společně formulovat znaky odborného stylu.

Ivan Wernisch

Skládanka z kostí
rozházená v lese
Co z toho bude
Člověk nebo zvíře
anebo něco mezi tím

Na poli na cestě
stavebnice z mlhy
Co z toho bude
Švitořivý strom
štěkavý plot
a kokrhavá střecha
bzučící okna
taky komín
kterým to všecko
uletí

Odborný text na smetaně

Zadání

1. Inspirujte se následujícími ukázkami – recepty Ladislava Nováka. Novák použil formu receptu k charakteristice tvorby surrealistických umělců. Vaším úkolem bude charakteristika odborného textu. Napište „recept na odborný text“, v němž vyjmenujete ingredience, které by podle vás měl „chutný“ a „výživný“ odborný text obsahovat. Můžete připojit i návod k jeho přípravě.
2. Recept si přečtete, porovnejte s textem, který píšete, a zamyslete se nad těmito otázkami:
Chybí vašemu textu některé ingredience? Lze je ještě dodat? Lze je nějak nahradit?

Fazole á la Salvador Dali

- 9 mírně naklíčených fazolí
- 2 tucty kukel smrtihlava
- 5 živých žížal
- 7 červených mravenců
- 1 rozteklá svíčka z jedlého vosku
- 1/2 litru nitroděložní vody

Ovar á la Ladislav Novák

- 1 vařené sloní ucho
- 3 myší ocásky prudce opražené na rozpáleném tuku
- 1 rezavý hřebík

Desatero tvorby odborného textu

Zadání

Sestavte desatero – soubor rad pro tvorbu odborného textu.

Pracujte ve dvojicích.

Při stylizaci textu se můžete inspirovat existujícími desatery (např. Desatero Božích přikázání, Desatero domácí ekologie, Desatero pátera Knoxe apod.).

Desatero Božích přikázání

- 1.Nebudeš mít jiné bohy mimo mne.
- 2.Nevezmeš jména Božího nadarmo.
- 3.Pomni, abys den sváteční světil.
- 4.Ctí otce svého i matku svou, abys dlouho živ byl a dobře se ti vedlo na zemi.
- 5.Nezabiješ.
- 6.Nesesmilníš.
- 7.Nepokradeš.
- 8.Nepromluvíš křivého svědectví.
- 9.Nepožádáš manželky bližního svého.
- 10.Nepožádáš statku bližního svého.

Poloha tvořivého

Zadání

Inspirujte se Novákovými popisy erotomagických poloh a popište „tvořivou polohu“ – polohu tvořivého muže nebo ženy.

Napište, jak vypadá, jaké rekvizity, oblečení nebo podmínky jsou potřeba k její realizaci, jaké má účinky apod.

Poloha katastrofická

Na jedné kolečkové brusli pokus se sjet tobogan, přičemž chodidlo druhé (bosé) nohy přidržuj oběma rukama.

Doba, kterou strávíš v sádrových obvazech, patří k tomuto cvičení.

V pátek třináctého.

Dodává duchu mimořádné pružnosti.

Poloha ochrnulého

Zvolna a opatrně se kolébej v houpací židli.

Je nutné, abys měl rozhalenku.

(Nohy můžeš mít zabalené do kostkovaného plédu.)

Na rozhledně za mlhy nebo nízké oblačnosti.

Proti závratím a zbrklosti.

Imperativ Piš!

Zadání

Inspirujte se imperativy Ladislava Nováka a vytvořte vlastní verzi imperativu „Piš“.

Tento imperativ se stane vaším magickým zaklínadlem, které v budoucnu využijete, kdykoliv budete potřebovat probudit svoji tvůrčí aktivitu.

K dosažení kýženého efektu je třeba znát imperativ nazpaměť a v případě potřeby jej několikrát zopakovat jako modlitbu nebo text mantry.

Sliň

(alespoň jednou ročně)
v parném poledním bezvětří
vztyčený prst

Kopej

do dveří
do nábytku
do psa
do zadku
kopej do poklopce
kopej do kopce a s kopce skopce
kopej na zahrádce atomový kryt
kopej do poklopu rakve po výkropu
poklad vykopej

Piš

jako EKG
jako seismograf
jako médium
jako plačící anděl svým démantovým perem
jako pouštní vítr
jako příliv
jako tisíceré šlápoty nesčetných pokolení
své já v ne-já
písmem meteoritů a souhvězdí